

Hvilke nye muligheder og udfordringer bringer Natura 2000-planerne?

Natura 2000-planerne vil primært medføre udfordringer og tabt fleksibilitet i lodsejerens drift. Der er behov for klarere rammer for kompensationsberegninger, specielt på højtærdiarealer. Muligheder gennem tilskud er stadig stort set ukendte.

Chefkonsulent Søren Schmidt Thomsen
Patriotisk Selskab
sst@patriotisk.dk

Udfordringer

Natura 2000-planerne vil ud fra en landmandsvinkel primært give udfordringer. Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiverne er udformet med det formål at sikre stabile betingelser for de arter, der skal beskyttes i de enkelte områder. Målet er den såkaldte ”gunstige bevaringsstatus”. Det vil i de fleste tilfælde betyde tabt fleksibilitet i lodsejerens driftsmæssige prioriteringer. Enten i form af afgrødevalg/driftsform ikke længere er frit og det deraf direkte afledte tab, eller i form af øgede administrative udgifter f.eks. til konsulenter.

Frivillige aftaler er et godt udgangspunkt, men kompensationer efter princippet om ”tabt handelsværdi”, når der ikke kan opnås enighed, er svære at beregne eksakt. Der er derfor behov for nærmere at få defineret rammerne for disse beregninger. Alternativet er at vente på, at der udvikler sig en praksis på området. Specielt skovarealer med væsentlige værdier i stående

vedmasse eller andre højtærdiarealer er problematiske, og her er der behov for særlig agtpågivenhed.

Danmarks implementering af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiverne er et af eksemplerne på, at nye udpegninger giver øgede driftsmæssige, administrative og økonomiske byrder for lodsejerne. Da de 254 områder blev udpeget, var meldingen, at de ingen betydning ville få for lodsejerne. Det har vist sig at være en markant underdrivelse. Både i relation til godkendelse af husdyrproduktioner, ændringer i arealdriften eller blot gennemførelse af f.eks. foryngelseshugster i skove konstateres det, at Natura 2000-områderne har stor indflydelse på de krav, der stilles til lodsejeren.

Specielt for MVJ-aftaler (MiljøVenlige Jordbrugsforanstaltninger) i Natura 2000-områder, hvor der blev indgået individuelle skriftlige aftaler med myndighederne, er det problematisk, at en eventuel genopdyrkning måske alligevel ikke

kan realiseres. Bondefangeri er et nærliggende begreb at tage i anvendelse. Uanset juridiske eller naturbeskyttelsesmæssige argumenter skaber det en grundlæggende mistillid til myndighederne. En mistillid der kan være gift for et godt samarbejde.

Anmeldeordningen i Natura 2000-områder trådte i kraft i 2004. Ordningen har til formål at sikre, at der forinden Natura 2000-planerne er udarbejdet ikke bliver foretaget driftsmæssige ændringer, som er lovlige efter dansk ret i øvrigt, men som potentielt kunne forhindre arter eller naturområder i at opnå gunstig bevaringsstatus. Det har vist sig at være ganske variabelt, hvordan myndighederne¹ har forvaltet reglerne. Generelt tegner der sig et billede af usikkerhed og berøringsangst. Dette kommer ofte til udtryk gennem langtrukne sagsforløb, hvor myndighederne benytter sig af 6 måneders fristforlængelser, selvom der er tale om banale ændringer.

Det konkrete arbejde med

Natura 2000-planerne er blevet forsinket. Der er kun begrænset viden om de nærmere formelle rammer for processen omkring udarbejdelsen af Natura 2000-planerne. De forventes dog at blive meldt klart ud, når de statslige målsætninger for planerne meldes i december 2009. Mange lodsejere oplever, at myndighederne har foretaget registreringer på arealerne i forbindelse med basisanalyserne i 2006 uden overhovedet at kontakte lodsejerne. Rent juridisk er der kompetence hertil, men det strider mod god forvaltningskik og fremmer ikke dialogen eller forståelsen for den beskyttelsesmæssige indsats efterfølgende.

Samfundet har - efter forfatterens opfattelse - en forpligtelse til at give en reel og rettidig driftsøkonomisk kompensation, for den særlige ydelse samfundet køber hos de pågældende lodsejere: Beskyttelse af særlige naturområder eller arter. Hele det danske samfund har en forpligtelse til reelt at finansiere denne beskyttelse og ikke kun den lodsejer, der ufrivilligt er blevet udpeget.

Muligheder

Forligsteksten for Grøn Vækst indeholder rammerne for en indsats for naturpleje og -forvaltning af ca. 145.000 ha private og offentlige Natura 2000-områder. Dertil kommer midler til etablering af ca. 4.300 ha ny natur i Natura 2000-områder af i alt en målsætning om 75.000 ha ny natur. Udformningen af ordningerne kendes dog ikke endnu.

Konkret har der første gang pr. 1. november 2009 været mulighed for at søge tilskud til at

sikre levesteder for hasselmus og flagermus på skovarealer. Som altid følges et tilskud af en række krav og begrænsninger, og i mange tilfælde vurderes satserne i denne ordning ikke i tilstrækkelig grad at kompensere for tabet af fleksibilitet ved de permanente aftaletyper. For eksempel er der krydsoverensstemmelse på disse aftaler. Der bør altid foretages en konkret og individuel vurdering.

I 2006-2007 blev der indført en eksplicit prioritering af MVJ-midler til Natura 2000-områder. Da den samlede pulje til MVJ-midler blev fastholdt, skete fordelingen af midler til miljøvenlig drift i Natura 2000-områder dog på bekostning af miljøvenlig drift på de øvrige arealer. Heraf mange med væsentlige naturbeskyttelsesinteresser, som blot ikke var af international karakter, men måske lige så værdifulde. En stor del af disse arealer er taget i omdrift igen. Spørgsmålet er derfor, hvor positiv denne prioritering var set med naturens briller?

Dialog fremmer forståelsen – begge veje fra

Lodsejere i Natura 2000-områder rådes til aktivt at søge dialogen med myndighederne. Samarbejdet om naturbeskyttelsen sker bedst gennem god dialog og gensidig respekt. Hvis du vurderer, at kompensationen fra myndigheden er utilstrækkelig, er det dog vigtigt at turde tage ”kampen”. Både for din egen og dine kollegers skyld, da de første aftaler vil lægge niveauet for sammenlignelige aktiviteter andre steder i landet. ■

¹Landsdelscentrene under Skov- og Naturstyrelsen for fredskovspligtige arealer, og kommunerne for øvrige arealer.